

Voorbeelden bij het meetinstrument van de platformfactoren

Erica Huls

Voorbeeld 1 *Casting als een politiek deskundige*

De linkse partijleider Jan Marijnissen is uitgenodigd om enkele videoclips van een politiek debat waarvan hij was uitgesloten te becommentariëren, een debat tussen de twee politici die zijn genomineerd als toekomstig Minister-president. De aandacht gaat speciaal uit naar een retorisch patroon dat door de linksgeoriënteerde kandidaat gebruikt werd: hij vraagt zijn rechtsgeoriënteerde opponent om drie punten uit zijn politieke programma te noemen waarop de rijken worden aangepakt. De rechtsgeoriënteerde kandidaat kon niet eens één punt noemen. Hoewel het patroon succesvol was, was het zwak omdat het afgezaagd was: de linksgeoriënteerde politicus had het namelijk al eerder gebruikt. In het volgende fragment behandelen de interviewers de mening van de geïnterviewde over het vaker gebruiken van een patroon dat ooit succesvol was.

(1) *Casting als een politiek deskundige (IR=Jeroen Pauw, GE=de linkse partijleider Jan Marijnissen)*

IR:	U	<i>Is dat ((het retorische patroon dat hierboven is toegelicht)) iets waarvan je</i>
	→	<i>ook als politicus weet oké daar ben ik zo sterk in, ik weet dat ik daar gewoon drie doelpunten achter mekaar kan maken.</i>
	V	<i>Die neem ik in ieder geval mee naar dat debat?</i>

Voorbeeld 2 *Casting als iemand die verantwoordelijk is in het nieuwsfeit*

Op de agenda staat de Schipholbrand, die plaatsvond op 27 oktober 2005 in een cellencomplex op Schiphol-Oost. Elf gedetineerde illegale immigranten overleden, en vijftien mensen raakten gewond, waaronder enkele bewakers. De geïnterviewde, Rita Verdonk, was ten tijde van de brand Minister van Vreemdelingenzaken en Integratie.

(2) *Casting als iemand die verantwoordelijk is in het nieuwsfeit (IR=Jeroen Pauw, GE=de rechtse minister van Vreemdelingenzaken en Integratie Rita Verdonk)*

IR:	U	<i>Precies. Goed. We vroegen net ook naar wat uhh uh successen waar u mee kwam.</i>
	V	<i>Wat is eigenlijk uh een als u teruglijkt op deze regeerperiode uw naarste herinnering?</i>
GE:		<i>De Schipholbrand.</i>
IR:	V	<i>De Schipholbrand.</i>
GE:		<i>Ja.</i>
IR:	V→	<i>(<) Vindt u dat u daar iets fout in gedaan heeft?</i>

Voorbeeld 3 *Casting van een ondersteunend platform*

De interviewers richten zich in een interview met een Friese amazone die een kudde paarden gered heeft van de hongerdood en verdrinking, tot de rechtse politica Rita Verdonk. De paarden waren na de Allerheiligenvloed vast komen te zitten op een kwelder in zee en durfden niet over te steken naar het vasteland. De Friese amazone slaagde er samen met enkele vriendinnen in de paarden naar de kust te drijven. Zojuist zijn beelden van deze gebeurtenis getoond. De interviewers casten deze gebeurtenis zo dat Rita Verdonk profijt heeft van haar persoonlijke statement “Rechtdoorzee”.

(3) *Casting van een ondersteunend platform (IR1=Jeroen Pauw, IR2 = Paul Witteman, GE= het rechtse Kamerlid Rita Verdonk)*

IR1: V → *Dit is nou echt uh recht door zee hè?*
IR2: V → *En [uh daadkracht ook ((lacht))*
GE: *[Helemaal rechtdoorzee. Ja Daadkrachtige vrouw. Rechtdoorzee. Nou. Vrouw naar mijn hart, hè?*

Voorbeeld 4 *Casting van een vijandig platform*

In het volgende fragment behandelen de interviewers de redenen van het linkse Kamerlid Agnes Kant om gast te zijn in de TV talk show Catherine en haar dochter mee te nemen. De interviewers stellen dat de geïnterviewde aan de talk show meedeed met het oog op de komende verkiezingen. Kant ontkent dit, maar de interviewers houden vast. Nadat de geïnterviewde verschillende malen ontkend heeft, casten de interviewers een vijandig platform door een videoclip af te spelen van Clinton met de legendarische uitspraak “I did not have sexual relations with that woman”.

(4) *Casting van een vijandig platform (IR=Jeroen Pauw, GE= het linkse Kamerlid Agnes Kant)*

IR: V *Maar het was niet in u opgekomen dat dit ((d.w.z. uw optreden in de talk show, samen met uw dochter)) met de verkiezingen te maken had en dat dit wel eens handig zou kunnen zijn?*
GE: *Nee neeeh dit is dit ik vind het wel prettig dat mensen eens een keer een andere kant van mij,*
→ *((IR speelt het fragment van Clinton af))*
IR: V → *Als wij dat draaien dan betekent dat we geloven de gast niet.*
GE: *Ja. Nee, dat mag. Dat mogen jullie geloven, maar ja ((GE zet de discussie voort))*

Voorbeeld 5 *Steun voor de geïnterviewde van een gast aan tafel*

In dit fragment behandelen de interviewers een poging van de geïnterviewde om een parlementair onderzoek ingesteld te krijgen naar het gedrag van Nederlandse soldaten in Irakese gevangenen, nadat duidelijk is geworden dat de soldaten hun gevangenen hadden mishandeld en gemarteld. De interviewers hebben zojuist een fragment laten zien uit het Journaal, waarin de Irakese ambassadeur in Nederland zegt dat het wangedrag van de Nederlandse soldaten een geval van dwang geweest kan zijn, maar niet van marteling, en dan vervolgens ze het interview:

(5) *Steun voor de geïnterviewde van een gast aan tafel (IR=Paul Witteman, GE = het linkse Kamerlid Femke Halsema, GA = gast aan tafel en cabaretier Freek de Jonge)*

IR: V *En dan denk ik toch, Femke Halsema, ja uhh ik geloof dat GroenLinks ((d.w.z. de politieke partij van GE)) meteen een parlementair onderzoek even uhh de revue liet passeren voor dit onderwerp. Dat is dan een te zwaar middel voor wat misschien een beetje dwang is geweest.*
GE: *Ja, maar volgens mij uhhh is het een beetje gek om de situatie in Irak te vergelijken met wat wij verder acceptabel vinden ((video 1: GA knikt)) Uhhh ik bedoel 3000 doden in een paar maanden tijd gevallen uhhh dat maakt nog niet dat je dan maar zegt oké dan maar een beetje dwang. We hebben internationale afspraken gemaakt en dat betekent dat je geen dwang uh mag uitoefenen op gevangenen, dat je ze niet mag vernederen, dat je ze respectvol hebt te behandelen en dat je niet onder druk bekentenissen mag af [dwingen].*

GA:	→	[En en en deze man ((d.w.z. de Irakese ambassadeur op de videoclip)) lijkt me nou ook bij uitstek een puppet natuurlijk hè. [Neem me niet kwalijk.
GE		[Ja precies. (<) Dank je wel.

Voorbeeld 6 *Steun voor de interviewer van een gast aan tafel*

(6) *Steun voor de interviewer van een gast aan tafel (IR=Paul Witteman, GE = de rechtse partijleider Marco Pastors, GA = de gast aan tafel Şenay Özdemir, hoofdredacteur van SEN Magazine, de glossy voor Mediterrane vrouwen in Nederland)*

IR:	U	(Maar u zit) d'r zitten nu twee mensen naast elkaar ((d.w.z. Pastors en Özdemir)) die die [de extremen van dat van de opinievorming [uh vertegenwoordigen=
GE:		[Ja.
GA:		[Ja.
IR:	U →	=U ((d.w.z. Pastors)) vergelijkt de islamisering met de Duitse bezetting ((video 7: GA steunt IR)), en uh Şenay, die zegt Nederland wordt weer leuk.
GE		Mhmm.
IR:	V	En daar en dat is wel een totaal andere insteek. Ik bedoel ik ik kan me niet voorstellen dat u ooit wat dat betreft heel erg dicht bij elkaar zal komen.

Voorbeeld 7 *Afkeuring van de geïnterviewde door iemand uit het publiek in de studio*

De interviewer bespreekt de uitzettingspolitiek van de geïnterviewde.

(7) *Afkeuring van de geïnterviewde door iemand uit het publiek in de studio (IR=Jeroen Pauw, GE = het rechtse Kamerlid en minister van Vreemdelingenzaken en Integratie Rita Verdonk)*

IR:	U	We hebben hier van de week meisjes gehad uh die al vijf jaar of vier jaar op de middelbare school zitten, keurige leuke westerse meisjes, die sturen wij terug naar Afghanistan waar ze aan de burka kunnen.
	V	En wij vinden Afghanistan kennelijk een veilig land.
GE:	→	Nou. D'r is uh voor uh deze speciale groepen uh alleenstaande vrouwen uit Afghanistan is er ook weer een speciaal ((foto 26: iemand uit het publiek toont afkeuring)) beleid ontworpen, omdat ik [ook die positie omdat ik ook die positie,
IR:	V	[Zij moeten terug, hè?
GE:		Ja, dan komen ze in een zijn ze zitten ze, zoals ik dat nu kan bekijken, in een gezinsverband en gaan ze in dat hele gezinsverband terug naar uh uh Afghanistan.

Transcriptieconventies

(<)	pauze van minder dan een seconde
(slechts ten dele begrijpelijk)	de transcribent is er niet zeker van dat de tussen haakjes vermelde tekst een correcte weergave is van de gesproken tekst
((toelichting))	toelichting, meestal contextuele informatie
[	begin van gelijktijdige spraak
=	er is geen waarneembare stilte tussen de opeenvolgende uitingen
.	een punt wijst op een dalende intonatie
,	een komma wijst op een niet-finale intonatie
?	een vraagteken wijst op een stijgende intonatie
→	duidt de regel aan die centraal staat in de bespreking